

Mijn column nummer 304

Nederland gifvrij?

In het begin van de jaren tachtig dook het voorvoegsel 'gif' op. Verontreinigde grond werd gifgrond genoemd, de wijk waarin die grond lag heette een gifwijk. Die woorden pasten dankzij hun compactheid en kernachtigheid goed in de koppen van kranten. Tegelijkertijd zetten ze hele volksstammen op het verkeerde been. Blijkbaar hadden persmedewerkers zich onvoldoende verdiept in de les van Paracelcus - die leefde van 1493 tot 1541 - dat niet alleen de giftigheid van de stof maar ook de blootstelling daaraan bepalend was voor het effect.

In 1983 publiceerde het weekblad Vrij Nederland de Kleine gifatlas van Nederland. Ik werkte destijds bij de provincie Gelderland aan de inventarisatie van verontreinigde locaties. De publicatie van Vrij Nederland was een regelrechte steun in de rug, ook al omdat er locaties waren vermeld die de provincie nog niet had ontdekt.

Bovenin de tophonderd van verontreinigde locaties in de gifatlas stond het EMK-terrein in Krimpen aan den IJssel. Dit terrein was lange tijd in gebruik geweest als vestigingsplaats voor de koolteerindustrie en korter als locatie voor het verwerken van chemisch afval. Zoals vroeger gebruikelijk waren er veel verontreinigende stoffen in de bodem terecht gekomen. Uit onderzoek was vast komen te staan dat het verwijderen van de verontreinigende stoffen heel duur zou worden. Daarom is gekozen voor het inpakken van de verontreiniging. Weliswaar werd het terrein daardoor onbruikbaar, maar de overheid zag dit toch als minst slechte oplossing.

Bij inpakken van verontreiniging hoort een eeuwigdurende nazorg. De damwanden en de pomp voor het overtollige water moeten onderhouden en periodiek gereviseerd worden. Dat was in Krimpen aan den IJssel aanleiding om de keuze van destijds nog eens tegen het licht te houden, ook al omdat de onbruikbaarheid van het terrein een doorn in het oog werd. Uit een onderzoek bleek dat functiegericht saneren voor het gebruik als industrieterrein nauwelijks meer kostte dan het reviseren van de isolerende voorzieningen. Onlangs hebben de verschillende overheden een bestuurlijke overeenkomst getekend waarin zij afspraken maken over de verkoop van het terrein aan de gemeente Krimpen aan den IJssel, de hersanering en de herinrichting. Een prima oplossing, mogelijk geworden door de vernieuwing van het destijds te rigide bodemsaneringsbeleid.

Het succes in Krimpen aan den IJssel is een wenkend perspectief voor andere locaties waar de verontreiniging niet is verwijderd, maar wordt geïsoleerd. Want wie zit nu eigenlijk te wachten op terreinen waar je tegen relatief hoge kosten tot in de eeuwigheid gebruiksbependingen hebt?

Misschien wordt Nederland dan toch nog 'gifvrij', zoals de toenmalige Werkgroep Nederland Gifvrij bepleitte.